

לקראת שבת

ע"י מרכז חב"ד לדוברי עברית – הרב ישראל לנדא Tel: (905)709-7770 / Fax: (905)709-7917

לא מחשבותיי מחשבותיכם

מדוע קיים הסבל, ואיך אפשר להסביר אירועים כואבים ומצערים שפוקדים אותנו? התשובה היא שאין תשובה, כי אין אנו יכולים להבין את דרכי האלוקים

שאלת הסבל המצוי בעולמנו מעסיקה את בני-האדם משחר ההיסטוריה. הזוג האנושי הראשון שנברא בעולם, אדם וחוה, היו ההורים השכולים הראשונים: הם איבדו את הבל, בנם, שנהרג על-ידי אחיו, קין. מדוע קיים הסבל, ואיך אפשר להסביר אירועים כואבים ומצערים שפוקדים אותנו?

גישתה הבסיסית של היהדות בשאלת הסבל היא, שאין אנו יכולים להבין את דרכי האלוקים. מאמינים אנו באמונה שלמה כי הקב"ה מנהיג את העולם, וכי הוא תכלית הטוב והחסד. לכן עלינו לברך על הרעה כשם שאנו מברכים על הטובה. כשהוא קורעים קריעה על קרוב-משפחה שנפטר, הם מברכים "דיין האמת", ומצדיקים עליהם דין שמים: "ה' נתן וה' לקח, יהי שם ה' מבורך".

קטע של תמונה

אבל המוח האנושי רוצה בכל-זאת להבין. גם כשהאמונה איתנה, ואין חס-ושלום ערער על גזרת הבורא, מבקש השכל להבין את פשר הסבל הפוקד אותנו. במקורותינו מופיעות כמה וכמה תשובות לשאלה זו, אבל יותר משיש בהן תשובות של ממש, ההסברים הללו ממחישים את אי-יכולתנו להבין את דרכי הבורא.

יש סיפור ידוע מהבעש"ט, על אישה עקרה שבאה אליו ושוב וביקשה לזכות בפרי-בטן. לבסוף נתן לה הבעש"ט ברכה, והיא אכן ילדה בן, אולם בהיותו בגיל שנתיים נפטר הילד. באה האישה בזעקה אל הבעש"ט. סיפר לה הצדיק סיפור על בן למשפחת מלוכה שחיפש את האמת, והגיע למסקנה כי היהדות היא דת-האמת. עזב אותו צעיר את מנעמי בית-המלוכה, החליף את זהותו וחי כל ימיו כיהודי פשוט. בבואו לעולם האמת נקבע, שהוא ראוי לדרגה גבוהה מאוד בגן-העדן, אך כדי להגיע אליה, עליו לרדת שנית לעולם הזה ולהיוולד כיהודי. "הנשמה הגדולה הזאת", אמר הבעש"ט לאישה, "יירדה לעולם בתוך התינוק שנוולד לך. היא השלימה את תכלית ירידתה לעולם הזה, ועכשיו היא נמצאת במדור עליון ביותר בעולם הנשמות".

הסיפור הזה, וכמוהו הסברים נוספים המבוססים על העיקרון הזה, מבטאים בעיקר את חוסר יכולתנו לשפוט את המציאות על-פי החלקים הגלויים לעינינו. אנו רואים קטע קטן ביותר של התמונה. איננו יודעים מאין באנו ולאן אנו הולכים. אין לנו שום מושג מה משמעותם של שבעים-שמונים שנות חיינו בעולם הזה, בתוך הטווח הנצחי של חיי הנשמות. לכן איננו יכולים להבין דבר.

זעקה מתוך אמונה

הרבי מליובאוויטש נותן משל הממחיש את העובדה שהעדר רקע מתאים לתמונת מציאות כלשהי יכול לעוות את שיפוטו של האדם מן הקצה אל הקצה. דמו לכם אדם נטול כל מושג ברפואה הנקלע לחדר-ניתוח. התמונה שהוא רואה מזעזעת ומחרידה: עומדים אנשים רעולי-פנים, סכינים בידיהם, והם חותכים בגופו של אדם. האיש בטוח שלפניו רצח אכזרי, והאנשים הללו הם קניבלים. אולם כאשר יקבל את הרקע החסר, תתהפך תחושתו אל הקצה השני: הוא יעמוד נפעם נוכח אצילותם של הרופאים, הנאבקים במסירות-נפש כדי להציל את חייו של אדם. התמונה עצמה לא השתנתה, אבל הרקע קובע אם האיש יתרשם שלפניו רוצחים או מלאכים.

דוגמה זו היא המחשה פשוטה לחוסר יכולתנו להבין את מחשבותיו של הבורא ולרדת לסוד דרכי הנהגת העולם. אין לנו שום רקע לתמונות שאנו רואים, ואיננו יודעים באיזה פאזל אלוקי ענק הן משתלבות. לכן אנו משפילים את ראשנו בהכנעה ומקבלים את גזרת הבורא באמירה "צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו".

השואה האיומה, שפקדה את עמנו לפני למעלה משישים שנה, מביאה אל מלוא הקיצוניות את אי-היכולת להבין את הנהגת הבורא. לכן היא נשארת כזעקה גדולה, שבאה דווקא מתוך אמונה גדולה ומתוך ציפייה לראות בקרוב את נפלאות הגאולה, שתיוולד אחרי חבלי-המשיח הללו.

עשרה בטבת –

יום התחלת המצור על ירושלים

בשנה התשיעית למלכות המלך צדקיהו עלה מלך בבל - נבוכדנצר, וצר על העיר ירושלים.

את צדקיהו המלך נבוכדנצר על יהודה תחת יהויכין בן אחיו. מלך בבל סמך על צדקיהו כי היה נאמן לו והעלה לו מס. ברית זו ארכה כארבע שנים, ואז החליט צדקיהו למרוד בנבוכדנצר. מעשה המרידה הכעיס את מלך בבל, ויצווה על חילותיו לצור את יהודה.

בשנה האחת עשרה למלכות צדקיהו בחודש אב חרבה ירושלים. ירושלים הייתה נתונה במצור כשנה וחצי.

יום עשרה בטבת – הוא היום בו החל המצור על ירושלים,

יום זה היה המכריע להשתלשלות האירועים והחורבן הגדול של עם ישראל.

יום זה הוכרז כיום תענית כפי שנצטווה הנביא יחזקאל. (יחזקאל כד' א')

יום הקדיש הכללי

בדורנו, נוספה משמעות מיוחדת לצום העשרה בטבת. בראשית ימי כינונה של המדינה קבעה הרבנות הראשית לישראל יום זה כ"יום הקדיש הכללי", לזכר חללי השואה במלחמת העולם השנייה, שלא נודע היום בו הושמדו בתופת הנאצי; שכן, כידוע, רבים מבין ששת מליוני אחינו הי"ד (ה' ייקום דמם) ניספו בשואה במיתות קשות ואכזריות, בלא שייותרו עדי ראייה לכך ובלא שייודע יום מותם. ביום זה מדליקים נר נשמה, אומרים "קדיש" ולומדים משניות לעילוי נשמות הקרבנות.

**השנה יחול י' בטבת ביום ראשון
27.12.09. הצום מתחיל עם עלות
השחר (6:17), ומסתיים בערב עם צאת
הכוכבים (5:19)**

תנחומים

לסגלית אלגזה ומשפחה

תנחומים על פטירת האב ז"ל

כל אישה ובת מדליקת נרות שבת

הדלקת נרות: 4:27PM

צאת השבת: 5:34PM

החוב נפרע

ברכת האטומה, העמוסה אלפי יהודים, שעשתה את דרכה למחנה ההשמדה אושוויץ, בחודש אדר תש"ד, היה גם האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג, רבי יקותיאל-יהודה הלבברסט. זו הייתה תחילתו של מסע תלאות, רצוף וייסורים על-אנושיים. הרבי היה בין אלפי יהודים שנשלחו אחר-כך מאושוויץ לעבודות כפייה בוורשה, ומשם למחנה הריכוז דכאו.

הדרך למחנה, הממוקם בדרום גרמניה, הייתה קשה משוא. בכל יום היה עליהם לצעוד כשלושים וחמישה קילומטרים, ללא מים וללא מזון. לאורך כל המסע לא חסכו הנאצים את מכותיהם האכזריות. לרבים לא עמד כוחם, והם נפחו את נשמתם. מתוך ששת אלפים שיצאו מוורשה הגיעו לדכאו רק כאלפיים איש.

הרבי מקלויזנבורג היה סמל של עמידה איתנה. שוב ושוב עודד את כל הנמצאים סביבו לאזור את שארית כוחם ולא להתאיש. למרות הייסורים הקשים ועינויי הגוף דבק כל העת בתפילה ובקיום המצוות, ככל שהיה יכול.

במיוחד התאמץ לקיים את מצוות התפילין. הוא היה בין היחידים שנשאו עמם תפילין, ויהודים רבים זכו לקבלן מידו ולהניחן בחטף. אולם ביום מר אחד, ב"א במנחת-אב, ערכו הקלגסים מסדר, אגב חיפוש מכאיב ומשפיל על גופם של היהודים ובחפציהם, והתפילין היקרות נלקחו מהרבי.

מניעת האפשרות להניח תפילין גרמה לרבי סבל יותר מעבודת הפרך ואוירת היגון שסבבה אותו. אולם ההשגחה העליונה לא עזבה אותו, ובדרך בלתי-צפויה נמצאו לו פתאים תפילין. וכך אירע הדבר:

עם הגיעם למחנה דכאו מוינו היהודים וחולקו לקבוצות. הרבי שובץ בקבוצה שנשלחה למחנה היער מיהלדורף, לעבודות כפייה קשות. במחנה הזה עבד בחור צעיר מרומניה, ראובן מושקוביץ שמו. קודם שיצא לדרך תפלה לו אימו כיס נסתר בבגדו, ושם הסתיר זוג תפילין מהודרות. התפילין האלה שרדו עם כל הגלגולים שעבר, עד שהגיע למחנה מיהלדורף.

לחזור נודע כי הרבי מתייסר על שאין ביכולתו להניח תפילין. הוא בא אליו ולחש באוזנו: "רבי, יש בידי תפילין!". הרבי נשא אליו את ראשו והביט בו כלא-מאמין. פניו נהרו. הצעיר הושיט את ידו אל הכיס הנסתר, הוציא את זוג התפילין ומסרן לרבי.

תקציר מהפרשה הקודמת:

פרעה חולם חלום על שבע פרות יפות העולות מן היאור כשלאחריהן עולות מהיאור עוד שבע פרות - זרות ושדופות, ובמקום לאכול עשב הן אוכלות את הפרות היפות. לאחר חלום זה חולם פרעה חלום נוסף אודות השיבולים הדקות שבלעו את השיבולים הבריאות וטובות. ותפעם רוחו. יוסף נקרא אל פרעה מבית הכלא, על מנת לפתור את החלומות. וכך אמר יוסף: שבע הפרות והשיבולים הטובות הן שבע שנים הטובות שיבואו על העולם, ושבע הפרות והשבילים הרעות הן שבע שנות הרעב שיבואו אחרי שבע שנות השפע ובהן ישכח "יבלע" כל השובע בשנות הרעב. פרעה יוצא מגדרו למשמע פתרון יוסף והוא ממנה אותו למשנה המלך.

חלפו שנות השפע ורעב כבד שורר בכול העולם חוץ במצרים שם אגר יוסף הצדיק תבואה במחסניו. גם בבית יעקב שורר הרעב ולכן הוא שולח את בניו חוץ מבנימין אל מצרים האחים מגיעים ליוסף הממונה על חלוקת התבואה, יוסף מתנהג אתם בקשיחות ואומר להם שהם מרגלים לאחר דין ודברים מסכים יוסף לתת להם אוכל בתנאי שיבואו את בנימין אחיהם הקטן. ואמנם בביקור הבא שלהם הם מביאים את בנימין, יוסף מקבל אותם בסבר פנים יפות ובדרך יצאתם ממצרים מגיב לתוך שקו של בנימין את גביע הכסף שלו לאחר מכן הוא שולח את שליחיו שידלקו אחרים ויבדקו לאן הגביע שלו נעלם ואמנם עבדיו של יוסף פותחים את שקיהם של האחים ומוצאים את הגביע בשקו של בנימין. יהודה שקיבל אחריות על שלומו של בנימין מנסה לשדל את יוסף שייקח אותו לעבד במקומו של בנימין משום שאביו יעקב לא יוכל לעמוד בזה שגם בנו השני והיחיד שנותר מרחל אשתו יילקח ממנו.

יוסף מתגלה לאחיו

יהודה מנסה לשכנע את יוסף לקחת אותו במקום את בנימין לעבד יוסף נרגש כולו - "ולא-יכל יוסף להִתְאַפֵּק, לְכָל הַנְּצַבִּים עֲלָיו", הוא מסיר את "המסכה" מעל פניו ומתגלה לאחיו. לאחר שהוציא את כל האנשים הזרים מן האולם פונה יוסף לאחיו: "אֲנִי יוֹסֵף, הַעוֹד אֲבִי חַי?!" נשמתם של האחים כמעט פרחו... "וְלֹא-יָכֹל אֶחָיו לְעִנּוֹת אֹתוֹ, כִּי נִבְהַלּוּ מִפְּנֵי יוֹסֵף מַרְעִי אֹתָם וּמְדַשֵּׁי כֹל לֹא "אֲשֵׁמִים" בִּירִידָתוֹ לַמְצָרִים "כִּי לְמַחֲיָה, שִׁלַּחְנִי אֶלְקִים לְפָנֶיךָ", כל שהותו בארץ מצרים הייתה כדי שיוכל לספק מזון למשפחתו בימי הרעב. הוא מזמין את אביו ואת כל משפחתו לשבת עמו במצרים ולהנות משפע המזון שברשותו במשך כל חמש שנות הרעב.

בני ישראל במצרים

האחים חוזרים לבית אביהם כשבשורה בפייהם: "עוֹד יוֹסֵף חַי, וְכִי-הוּא מֵשֵׁל, בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם" בתחילה לא האמין להם יעקב, אך מראה העגלות הטעונות בכל טוב, שכנע אותו בצדקת דבריהם. "וַיֵּאמֶר, יִשְׂרָאֵל (יעקב), רַב עוֹד-יוֹסֵף בְּנֵי, חַי; אֶלְכֶּה וְאֶרְאֶנּוּ, בְּטָרֶם אָמוּת". בבואם למצרים מפגיש אותם יוסף עם פרעה לא לפני שהוא מייעץ להם לומר לפרעה שהם אנשים רועי צאן. מששמע פרעה שעיסוקם הוא רעיית הצאן הוציע ליוסף ליישב את משפחתו בארץ גושן, הטובה למרעה ורחוקה מהמזון שהצאן משמש גם כאלהיו. המלך מקבל בשמחה את יעקב אבי יוסף אשר מברך אותו.

רעב כבד במצרים

גם במצרים שהתכוננה מראש לימי הרעב, המצב מחמיר מיום ליום. לאנשים אין יותר כסף ו"יָתֵם (- נגמר) הַכֶּסֶף, מֵאֶרְץ מִצְרַיִם". "הִבְהִלְנוּ לְחֶם" זועק ההמון המצרי לעבר יוסף, "וְיִלְמָה נְמוֹת נִגְדָךְ (- מול עיניך)...". יוסף מציע להם למכור לו את צאנם בתמורה לתבואה ומשגם אלה נגמרים מוכרים המצרים את אדמותיהם. בצורה זו קנה יוסף את כל אדמת מצריים לפרעה

ההתאוששות

למרות שעל פי חלומותיו של פרעה עתידות היו להיות שבע שנות רעב ונשארו כשלוש שנים, החלה הארץ לתת את יבולה בזכותו צדקתו של יעקב אולם מאחר שכל האדמות נקנו ע"י יוסף והיו ברשותו של פרעה הואיל ויוסף לתת למצריים זרעים כדי לזרוע שדותיהם בתנאי שחמשית מהיבול תינתן לבית המלוכה והשאר יהיה למחיתם. ובמחנה ישראל - "וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן; וַיֵּאחֲזֵהוּ בָּהּ, וַיִּרְבּוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד", בני ישראל בנו במקומותיהם בתי מדרשות ומגורים זרעו שדות וראו ברכה יותר מהמצרים. גם התרבות האוכלוסין הייתה אצלם לא כדרך הטבע.

שמחתו של הרבי הייתה עצומה, כאילו שוחרר מכל הצרות. הוא ליטף את התפילין הקדושות והצניען מהר בתוך בגדיו. כשמצא שעת כושר, הניחן על זרועו ועל ראשו, בברכו עליהן בכוונה גדולה.

במהירות, כדי לאפשר לרבי זמן ארוך יותר. הדבר היה כרוך בסכנה גדולה, כי בכל רגע עלול היה לצוץ חייל גרמני, והיה עושה סוף מר לתפילין ולמניחיהן, סיפר לימים ר' ראובן מושקוביץ.

הרבי, שחש תודה עמוקה לחבור הצעיר, היה אומר: "ראובן, זכור-נא! אני חייב לך!". הוא אף הוסיף: "עוד נתראה בארץ-ישראל!".

המלחמה הסתיימה. ראובן עבר לשווייץ, ולאחר מכן עלה לארץ-ישראל והשתכן בבני-ברק. עברו שנים, ובשנת תש"כ עלה ארצה הרבי מקלויזנבורג וקבע את משכנו בעיר נתניה.

ראובן חיפש הזדמנות מתאימה להתראות עם הרבי, ויום חמישי אחד בא למעונו. הוא עמד לפני הרבי ושאל אם הוא מכיר. ברגע הראשון לא זיהה אותו הרבי, שכן בהיותם במחנה היה ראובן בחור צנום וכחוש, ועתה נראה אחרת לגמרי. ראובן נחן אל אוזנו של הרבי ואמר: "זה אני ראובן - של התפילין...".

באותו רגע תפסו הרבי בשתי ידיו בחיבה גדולה ושוחח עמו ארוכות על כל מה שעבר עליו בשנים שחלפו.

כשבאה העת להיפרד אמר לו הרבי כי רצונו לארח אותו ואת בני-ביתו אצלו בשבת. באותה שבת הושיבו הרבי לידו וכיבדו באופן מופלא ובלתי-רגיל, ובמוצאי השבת, בטרם נסע לביתו, אמרו לו: "זכור את הבטחתי מאז. אני חייב לך. אם יום אחד תזדקק לעזרתי, אל תהסס לפנות אליי".

עברו שנים. ראובן החל לחוש כאבים עזים, ולאחר בדיקות מקיפות נאמר לו כי הוא לקה במחלה חשוכת-מרפא בריאותיו. הוא ובני משפחתו נבהלו מאוד. פתאום נזכר בהבטחתו של הרבי. מיד קם ונסע אל ביתו של האדמו"ר בנתניה.

כאשר נכנס אל חדרו והציג את אבחנת הרופאים, שקע הרבי בהרהור קל, ולאחר מכן אמר: "אין לך כלום! שוב לביתך והכול יבוא על מקומו בשלום". ראובן התקשה להאמין וחזר על דברי הרופא ותיאר את כאביו וייסוריו, אולם הרבי הסה אותו וחזר ואמר: "הלא אמרתי לך שהכול בסדר. סע לביתך והסר דאגה מליבך!".

ראובן חזר לביתו, וכפי שאמר הרבי כך היה. הכאבים חלפו כליל והמחלה שחכה. ראובן חזר להיות כאחד האדם. הוא זכה לחיות עוד שנים רבות, ולימים אמרו הרופאים כי עשרות שנים קיננה בגופו המחלה הקשה, ובשעה שאחרים במצבו היו מתפתלים בייסורים, הוא כמעט לא הרגיש דבר.

הבטחת הרבי התקיימה. החוב נפרע במלואו.

קורא נכבד, אנו מקווים שאתה נהנה לקרוא את החומרים של גיליונות "לקראת שבת".
תן יד להפצת הגליון וצרף לרשימתינו גם את חבריך.